

<https://doi.org/10.31861/mediaforum.2025.16.94-107>

УДК: 355(477+41):355.48

© Андрій Бузаров¹

СТРАТЕГІЧНА ПІДТРИМКА УКРАЇНИ ВЕЛИКОЮ БРИТАНІЄЮ В УМОВАХ ПРОТИДІЇ РОСІЙСЬКІЙ АГРЕСІЇ

У статті проаналізовано стратегічну підтримку України з боку Великої Британії в умовах багаторічної російської агресії. Особливу увагу приділено комплексному дослідженню політичних, інституційних та ціннісних чинників, що формують британську зовнішню політику щодо України. Окремо розглянуто військово-політичну допомогу у контексті імплементації доктрини *Global Britain*. Зокрема висвітлено особливу роль Великої Британії як «геополітичного модератора» мобілізації євроатлантичної підтримки України у протидії агресії РФ.

Ключові слова: Велика Британія, Україна, стратегічна підтримка, Сторічна угода, євроатлантична інтеграція, російська агресія, Brexit, Рамштайн, міжнародна безпека.

Strategic Support of Ukraine by the United Kingdom in Countering Russian Aggression

The article analyses the strategic support provided to Ukraine by the United Kingdom in the context of Russia's long-term aggression. Particular attention is paid to the comprehensive study of political, institutional, and value-based factors shaping British foreign policy towards Ukraine. The paper also examines military-political assistance within the framework of the UK's *Global Britain* foreign policy doctrine. Furthermore, it highlights the special role of the United Kingdom as a "geopolitical moderator" in mobilising Euro-Atlantic support for Ukraine in countering Russian aggression.

Keywords: United Kingdom, Ukraine, strategic support, Century Agreement, Euro-Atlantic integration, Russian aggression, Brexit, Ramstein, international security.

¹ Кандидат філософських наук, докторант Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, E-mail: buzarov.andrey@gmail.com; <https://orcid.org/0009-0009-5085-8340>.

Постановка проблеми. Підписання у січні 2025 року «Угоди про сторічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії» вивело на новий якісний рівень не лише двостороннє співробітництво між двома країнами, а стало ще одним кроком геополітичної інтеграції України до євроатлантичного безпекового та цивілізаційного простору. В цьому контексті стратегічна зовнішньополітична підтримка України Великою Британією потребує глибшого системного аналізу: які внутрішні та зовнішні політичні фактори лежать в її основі, як еволюціонувала ця підтримка, та якими є її інституційні механізми. В цьому дослідженні висунуто гіпотезу, що багаторічна стратегічна підтримка України Великою Британією є не лише результатом зміни зовнішньополітичних стратегії у британській зовнішній політиці, а й намаганням захисту демократії, свободи та міжнародного порядку.

Метою статті є комплексний аналіз зовнішньополітичної стратегічної підтримки України з боку Великої Британії, визначення її інституційних та політичних підстав в умовах протидії агресії РФ. Задля цього будуть виконані наступні завдання: проаналізувати політичний процес прийняття політичних рішень британськими урядами щодо стратегічного партнерства із Україною; виявити ключові механізми військово-політичної та геостратегічної підтримки України; дослідити чинники, що впливають на ухвалення політичних рішень (внутрішньополітичних, міжнародних, ціннісних).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання участі Великої Британії у різних форматах міжнародної підтримки України вивчається авторами в різних аспектах. Зокрема, в монографіях «Політична безпека України: проблема стабілізації політичного поля країни. Прогнозна оцінка, механізми забезпечення» (Політична безпека України ... 2024), «Політична безпека України: проблеми політичного і державного правління. Прогнозна оцінка, механізми забезпечення» (Політична безпека України ... 2023), «Українська держава. Витоки. Історична еволюція. Сучасність» (Українська держава ... 2024), «Адаптивні зміни у функціонуванні політичної системи України в умовах повоєнної відбудови» (Адаптивні зміни ... 2024), «Політична безпека України: проблема стабілізації політичного поля країни. Прогнозна оцінка, механізми забезпечення» (Політична безпека України ... 2024) здійснений аналіз зовнішньополітичного середовища, яке підтримує Україну, де Велика Британія є одним із головних

суб'єктів консолідації протидії агресивним намірам РФ у Європі. Окремо зазначається, що аналіз риторики британського прем'єр-міністра К. Стармера дає підстави для впевненості, що Британія зосереджуватиме зусилля на підтримці України попри можливу зміну політики США у цьому питанні. Крім того, слушно згадана ініціатива Польщі про створення особливого союзу з Британією, Францією та низкою інших європейських країн, які активно підтримують Україну. Тож ключовими країнами Європи у забезпеченні підтримки України, на думку авторів монографій, залишаються Велика Британія та скандинавсько-балтійська вісімка разом із Польщею.

96
— Питання українсько-британського співробітництва в різних аспектах, зокрема еволюція та перспективи британо-українських відносини після 2014 року (Соколова 2017), українсько-британські відносини в культуро-історичному контексті (2022–2023) (Гриценко 2024), еволюція українсько-британських відносин в умовах широко-масштабної агресії Росії проти України (Черевко 2023) та стратегічні відносини між Україною та Великою Британією (2017–2021 рр.) (Луценко 2022) були проаналізовані авторами, переважно, із акцентом на історико-політичний процес становлення та розвитку двосторонніх відносин. Окремо варто зазначити монографію «Велика Британія в системі європейської зовнішньої і безпекової політики (1990–2016 рр.)» (Грубінко 2017), яка стала першим монографічним дослідженням історії участі Великої Британії у зовнішній та безпековій політиці Європейського Союзу.

Після 24 лютого 2022 року увага дослідників була сконцентрована на практичній стороні військово-політичною підтримки, яку надала Велика Британія у протидії російській повномасштабній агресії. В цьому розрізі авторами були досліджені особливості дипломатичної поведінки Великої Британії як регіонального лідера під час повномасштабної війни (Віннічук 2024) та зроблене комплексне дослідження співробітництва України та Великої Британії в умовах російсько-української війни (Стужук 2022).

Роль Великої Британії у форматі «Рамштайн», наприклад, була досліджена автором цього дослідження у монографії «Україна: духовно-практичні виміри євроінтеграції» (Крисаченко 2025), де був проаналізований процес становлення різних форматів взаємодії України та євроатлантичної спільноти в контексті російсько-української

війни та розкрито результати «Рамштайна» для формування контурів нової архітектури міжнародної безпеки.

Попри широкий спектр досліджень україно-британських міжнародних відносин вивчення стратегічної лінії Лондона (у порівнянні з іншими країнами) щодо довгострокової підтримки України залишається недостатньо розробленою. Зокрема не встановлено, у чому саме полягає стратегічний характер британської підтримки – чи зумовлена вона лише геополітичними інтересами чи є також морально-ціннісні засади. З огляду на ключову роль Великої Британії у форматі «Рамштайн», підписання «Сторічної угоди» між Україною та Великою Британією, важливо зрозуміти зовнішньополітичну природу цієї підтримки як частини нової геостратегічної ролі Великої Британії в контексті геополітичної інтеграції України в євроатлантичний простір.

Методологічною основою даного дослідження є використання гіпотетико-дедуктивного метода що традиційно використовується в політичній науці для побудови послідовного дослідження, яке поєднує теоретичні припущення з емпіричною перевіркою. Застосування гіпотетико-дедуктивного методу в межах даного дослідження забезпечує методологічну строгість і наукову обґрунтованість аналізу політики Великої Британії щодо України. Це дозволить перейти від описового рівня дослідження до виведення загальних закономірностей і формулювання об'єктивних висновків про природу стратегічного партнерства в сучасних міжнародних відносинах.

Крім того, для якісного аналізу емпіричного матеріалу використовується контент-аналіз політичних документів (заяв, рішень, нормативних актів), порівняльно-історичний аналіз політичної поведінки, елементи дискурсивного аналізу та метод case-study. Метод case study дозволяє розглядати допомогу Великої Британії як цілісний кейс стратегічної підтримки, а окремі політичні події та політична поведінка як епізоди динаміки міжнародних політичних процесів.

Концептуальні підходи. У дослідженні буде використана концепція трьох рівнів аналізу, розроблена Кеннетом Уолтцом у праці «Man, the State and War» (Waltz, 1959). Цей підхід передбачає поділ причин зовнішньополітичної поведінки держави на три концептуальні рівні: індивідуальний (особистісний) рівень – особисті характеристики, переконання, цінності та стиль лідерства конкретних політичних діячів; державний (національний) рівень – політична структура, інсти-

туції, тип режиму, громадська думка, ідеологічні засади зовнішньої політики; системний (міжнародний) рівень – структура міжнародної системи, баланс сил, міжнародна конкуренція.

Концепція Кеннета Уолтца дозволить всебічно охарактеризувати зовнішньополітичну поведінку Великої Британії в контексті протидії РФ, адже тема дослідження передбачає комплексне вивчення цієї мети стратегічної підтримки України, що включає аналіз мотивацій, механізмів, рішень та інтересів, які не можуть бути пояснені виключно через один рівень. Вказана концепція, як відомо, виникла в рамках неореалістської парадигми вивчення міжнародних відносин та використовується в цьому дослідженні як методологічний інструмент. Для інтерпретації емпіричних даних, додатково застосовуються підходи конструктивізму та ліберальної теорії міжнародних відносин, що дозволяє розкрити ціннісно-мотиваційний вимір політики Лондона. Це цілком відповідає сучасним тенденціям метапарадигмального підходу вивчення міжнародних відносин (Шергін 2012).

98

Виклад основного матеріалу. В інформаційному та політичному просторі загальновідомим є той факт, що Велика Британія займає особливе місце у консолідації демократичних сил на підтримку України на євроатлантичному напрямку. Британці послідовно, з моменту початку агресії РФ проти України у 2014 році, підтримують Україну на різних рівнях. Втручання РФ в Україну у 2014 році та повномасштабна фаза з 2022 року стали викликом для європейської та глобальної системи безпеки, де Велика Британія історично на протязі багатьох років відіграє одну із провідних ролей як член Ради Безпеки ООН та НАТО. Стратегічна підтримка України Великою Британією після 2014 року зумовлена не лише реагуванням на російську агресію, а й реалізацією нової глобальної стратегії Лондона в умовах «пост-Brexit», що передбачає посилення позицій у міжнародній безпековій архітектурі.

Використовуючи трирівневу систему К. Уолтца, проаналізуємо стратегічну підтримку України Великою Британією в умовах протидії російській агресії.

Політична система та політична культура Великої Британії значною мірою визначає контури її зовнішньої політики. Як парламентська демократія з сильною традицією верховенства закону та інституційного контролю, Британія має сталі механізми вироблення та реалізації міжнародної стратегії.

З 2014 року всі уряди – від Девіда Камерона до Кіра Стармера – демонстрували послідовну підтримку України, що свідчить про інституційну сталість зовнішньополітичної позиції. Британський парламент також активно впливав на формування політики щодо України. Усі ключові рішення супроводжувалися дебатами у британському парламенті, де як уряд, так і опозиція здебільшого демонстрували єдність у питаннях підтримки України.

До початку повномасштабного вторгнення РФ важливим етапом у розвитку стратегічних міжнародних відносин між Україною та Великою Британією стало підписання у жовтні 2020 «Угоди про політичне співробітництво, вільну торгівлю та стратегічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії та Північної Ірландії (Угода про політичне співробітництво ...). Цей документ заклав юридичний фундамент стратегічної підтримки України з боку Великої Британії.

Одним із напрямків відповідної стратегічної взаємовигідної співпраці між Україною та Великою Британією напередодні вторгнення РФ в лютому 2022 була Місії Orbital в Україні, яка сприяла індивідуальній підготовці особового складу ВСУ за новітніми на той час методиками (Іванець 2021). Потім ця програма була трансформована в більший міжнародний проект під назвою «Операція Interflex» (Операція INTERFLEX).

Важливою міжнародною політичною подією в якій Б. Джонсон брав безпосередню участь був його візит у якості британського прем'єр-міністра в Київ в квітні 2022 року, коли Велика Британія оголосила про новий пакет фінансової та військової допомоги (Борис Джонсон ...). Той візит відіграв важливу роль у консолідації демократичного світу навколо подальшої підтримки України у протидії російській агресії.

Варто зазначити що у січні 2024 року наступник Джонсона на посаді прем'єра Р. Сунак підписав історичну першу Угоду про співпрацю у галузі безпеки. Угода офіційно задекларувала надання Великою Британією невідкладної допомоги Україні, сучасної зброї для відбиття агресії на суходолі, у морі та у повітряному просторі, у випадку повторної російської агресії (Угода про співробітництво у сфері ...).

Вказана Угода стала свого роду прелюдією до підписаного вже новим прем'єр міністром Великої Британії К. Стармером у січні 2025 року більш стратегічним документом між Україною та Великою Британією – Угоді про сторічне партнерство між Україною та Сполуче-

ним Королівством Великої Британії і Північної Ірландії. В контексті геополітичної інтеграції України в тексті особливу увагу надається наступним питанням: «Сторони розвиватимуть сфери, важливість яких для євроатлантичного миру і стабільності виходить далеко за межі війни, визнаючи важливу роль України у захисті євроатлантичної безпеки й звертаючи особливу увагу на оперативну сумісність і внесок України як майбутнього союзника НАТО» (Угода про сторічне партнерство ...).

Таким чином, на державному рівні стратегічна підтримка України з боку Великої Британії є результатом взаємодії стабільної політичної системи, ефективних інституцій та пріоритетів у зовнішній політиці. Це забезпечило сталість курсу на партнерство з Україною навіть в умовах зміни урядів та міжнародних викликів.

Згідно концепції Кеннета Уолтца, а саме індивідуального рівня стратегічної на ціннісній підтримки, особливу увагу варто звернути на особисті характеристики, переконання та стиль лідерства політичних діячів. В цьому контексті важливою складовою є також врахування ціннісного підґрунтя британської зовнішньої політики щодо України. Риторика «захисту демократії», «боротьби з авторитаризмом» і «непорушності суверенітету» стала ключовою у виправданні дій Лондона на міжнародній арені.

У розрізі стратегічної підтримки України Великою Британією особлива роль належить прем'єр-міністрам, які очолювали уряд у ключові періоди багаторічної агресії РФ, а саме Девіду Камерону, Терезі Мей, Борису Джонсону, Ліз Трасс, Ріші Сунаку та Кіру Стармеру.

Наприклад, Девід Камерон виступав за посилення ролі Британії в міжнародних справах, хоча його зовнішньополітична риторика стосовно України була досить стриманою. Його реакцією на анексію Криму стала у підтримка санкційної політики ЄС і риторична солідарність з Україною, не більше. Однак на ціннісні аспекти Д. Камерон також неодноразово звертав увагу у своїх політичних заявах щодо підтримки України (Emergency ...).

Тереза Мей, зважаючи на важкий політичний період після Brexit-референдуму, намагалася переорієнтувати британську зовнішню політику. Її лідерство позначилось підтримкою суверенітету України в межах загальноєвропейської безпекової архітектури та стриманою критикою на адресу РФ (UK PM Theresa May ...).

Борис Джонсон був, без сумніву, найпомітнішим прем'єр-міністром Великої Британії у контексті підтримки України. Його харизматичний, рішучий стиль, а також активне використання медіа та моральних аргументів (Prime Minister's ...), перетворили його на символ міжнародної солідарності. Саме за його прем'єрства Британія надала Україні сучасне озброєння, запровадила масштабні санкції проти Росії та стала однією з перших країн, яка визнала війну не лише як європейську, а й як глобальну загрозу.

Ліз Трасс (Прем'єр-міністр Великої Британії 6 вересня 2022 – 25 жовтня 2022) хоча і була главою британського уряду не довгий час, однак під час свого виступу на Генеральній Асамблеї ООН згадала про Україну у розрізі боротьби за свободу в 2022 р. (The story of 2022 ...).

Ріші Сунак продовжив політику Б. Джонсона та Л. Трасс щодо стратегічної підтримки України, хоча з меншим публічним акцентом. Однак моральну складову у аргументації своєї політичної позиції він також систематично використовував (Rishi Sunak ...). Його стиль вирізнявся прагматизмом і управлінською раціональністю, однак допомога Україні не зменшилась – Британія залишалась активним учасником «Рамштайну» та одним із головних донорів військової допомоги.

Кір Стармер, який очолив уряд у 2024 році, заявив про незмінність стратегічного партнерства з Україною. Це була важлива політична заява, оскільки він належить до іншої політичної сили Великої Британії – лейбористів. Однак виступи К. Стармера відзначаються акцентом на демократичних цінностях та правах людини (Ukraine ...).

Окремо варто відзначити політичну позицію Короля Великої Британії, Карл III, який систематично у свої офіційних зверненнях робить акцент на необхідності підтримки України та українського народу (The King's ...). Крім того, він періодично відвідує тренувальний табір українських військових (Король Чарльз ...).

Отже, індивідуальний рівень аналізу дозволяє пояснити морально-етичну складову британської політичної підтримки України через відстоювання спільних цінностей. Попри зміну політичних команд, базова установка британської еліти на солідарність із Україною залишається стабільною, що свідчить про глибоке вкорінення відповідних переконань в національну політичну культуру. Це в свою чергу

є відображенням британської суспільної думки. Соціологічні дослідження демонструють що понад 50% британців підтримують нинішню роль Британії в конфлікті. Вони вважають, що допомога Україні надається «у достатньому обсязі» та підтримують економічні санкції попри високі ціни в країні (Ipsos Ukraine polling).

Системний рівень аналізу, відповідно до концепції К. Уолтца, зосереджується на структурі міжнародної системи, балансі сил, динаміці альянсів і загроз. У випадку Великої Британії стратегічна підтримка України визначалась не лише національними інтересами та ціннісною підтримкою звичайних британців та британської політичної еліти, а й геополітичними обставинами.

Після анексії Криму у 2014 році, початку агресії Росії проти України та виходу з ЄС (Brexit), Велика Британія прагнула відновити своє глобальне лідерство через доктрину «Global Britain», яка була офіційно оголошена у березні 2021 році (Global Britain ...). В цьому контексті підтримка України стала для Лондона не лише актом солідарності, а й засобом демонстрації нової ролі на світовій арені. Співпраця з Україною дозволила Британії вибудувати двосторонню взаємодію поза рамками ЄС, утвердитися як провідний гравець у безпековій політиці Європи.

29 березня 2022 року британський «Chatham House» представив доповідь з аналізом результатів виконання вищезгаданої зовнішньополітичної доктрини, де зазначалося наступне: «Повномасштабне вторгнення РФ в Україну не лише підтвердило прогнози щодо перетворення Росії на головну загрозу безпеці Великої Британії та Європи загалом, а й зумовило масштабну кризу, на подолання наслідків якої буде спрямовано британську зовнішню політику в найближчій перспективі. Сьогодні під сумнів поставлено позиціювання Британії як сили, що претендує на розв'язання глобальних проблем» (Niblett 2022).

З цього приводу варто погодиться із думкою науковців НІСІ, що: «У зовнішній і безпековій політиці Великої Британії в перспективі домінуватиме стратегічне та військове протистояння з росією. Важливим досягненням урядової програми стала тогорічна оцінка РФ як головної загрози безпеці Британії та Європи загалом. Саме тому Україна є однією з основних держав не членів НАТО, на якій Велика Британія зосередила свої оборонні зусилля 2021 р. та на початку 2022 р. Підписання меморандуму про виконання Програми посилення Вій-

ськово-морських сил України передбачало здійснення низки кроків, що мали сприяти розвитку військово-морських спроможностей нашої держави. Поряд із США Велика Британія стала ключовим «постачальником» розвідувальних даних щодо загрози та ймовірності повномасштабного вторгнення РФ. З часу нарощування російських військ і техніки на кордонах України та після початку відкритої агресії РФ Британія стала одним із небагатьох постачальників (крім США та країн Балтії) оборонного військового обладнання, включно із протитанковою зброєю» (Орлик 2022).

Крім того, після подій 24 лютого 2022 року Велика Британія стала одним із головних учасників та «геополітичних модераторів» (разом із США) усією платформи глобальної підтримки України під назвою «Рамштайн». Цей формат став новою моделлю міжнародної координації та взаємодії у забезпеченні безпеки України в умовах повномасштабної російської агресії (Buzarov 2024).

Таким чином, підтримка України Великою Британією є не ситуативною політичною дією у зовнішній політиці, а результатом адаптації Лондона до глобальних трансформацій, пошуку нової ролі після Brexit і відповіддю на зміну балансу сил у Європі та у світі.

Висновки. Після початку агресії РФ проти України в 2014 році структура міжнародної системи почала змінюватися. В 2016 році Велика Британія вийшла із Європейського союзу. Ці геополітичні події вплинули на настрої британської політичної еліти та підштовхнули їх на пошук власної регіональної та геополітичної ідентичності у мінливому світі.

Одним із результатів кропіткого політичного процесу стала розробка на початку 2021 року цілої зовнішньополітичної доктрини під назвою «Глобальна Британія», яка покладена в основу зовнішньої політики Великої Британії.

Велика Британія, як постійний член Ради Безпеки ООН і ядерна держава, зіткнулась із зовнішньополітичними викликами та загрозами для своєї власної безпеки після 24 лютого 2022 р. Це зумовило її активну участь у підтримки України та зміцненні міжнародної коаліції проти російської агресії.

Теоретико-методологічне дослідження, у тому числі з використанням концепції трьох рівнів аналізу зовнішньої політики К. Уолтца та емпіричні дані у вигляді політичних фактів демонструють комплексну підтримку України та українського народу з боку Великої Брита-

нії. Політичні заяви керівників британських урядів різних років та стратегія їх політичної поведінки на міжнародній арені дає підстави стверджувати, що стратегічне партнерство із Україною є одним із пріоритетів британської зовнішньої політики останніх років.

Конкретними сферами та механізмами втілення стратегії підтримки України стало: укладання міжнародної договірної бази, військово-політичне співробітництво, розвиток міжнародних економічних зв'язків, інституційна взаємодія на різних міжнародних майданчиках тощо. Разом зі США, Польщею, країнами Балтії та Скандинавії Британія стала рушієм нової геостратегічної парадигми, в межах якої Україна була включена в євроатлантичний безпековий простір навіть без формального членства в НАТО.

References:

- 104 — 1. Adaptivni zminy u funktsionuvanni politychnoyi systemy Ukrayiny v umovakh povoyennoyi vidbudovy : monohrafiya / za red. O. O. Rafal's'koho, O. M. Mayborody. Kyiv: IPiEnD im. I. F. Kurasa NAN Ukrayiny, 2024. 648 s. (In Ukrainian).
2. Borys Dzhonson u Kyievi oholosyv pro novyy paket finansovoyi ta viys'kovoyi dopomohy Ukraini. URL: <https://www.holosameryky.com/a/boris-jonson-visit-viyna-ukraina-rf-rosia-kyiv/6522234.html> (In Ukrainian).
3. Vinnichuk O.V. (2024). Osoblyvosti viys'kovo-politychnoho spivrobitnytstva Ukrayiny z Velykoyu Brytaniyeyu v umovakh rosiys'ko-ukrayins'koyi viyny. Politykus : nauk. zhurnal. № 3. S.164-168 (In Ukrainian).
4. Hrytsenko H., & Yatsula YE-P. (2024). Ukrayins'ko-brytans'ki vidnosyny v kul'turo-istorychnomu konteksti (2022–2023). Problemy humanitarnykh nauk: zbirnyk naukovykh prats' Drohobys'koho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Seriya Istoryia, Spetsvypusk, 124-129 (In Ukrainian).
5. Hrubinko A. (2017). Velyka Brytaniya v systemi yevropeys'koyi zovnishn'oyi i bezpekovoyi polityky (1990–2016 rr.): monohrafiya. Ternopil': Vektor, 668 s. / L. Aleksiyevevs' // Ukrayina-Yevropa-Svit. Mizhnarodnyy zbirnyk naukovykh prats'. Seriya: Istoryia, mizhnarodni vidnosyny. Vyp. 20. S. 387-389. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ues_2017_20_43 (In Ukrainian).

6. Ivanets' O. (2021). Misiyi Orbital v Ukrayini: navchannya z indyvidual'noyi pidhotovky za novitnymi metodykamy. URL: <https://armyinform.com.ua/2021/06/17/misiyi-orbital-v-ukrayini-navchannya-z-indyvidualnoyi-pidgotovky-za-novitnymi-metodykamy/> (In Ukrainian).
7. Korol' Char'l'z vidvidav biytsiv ZSU na navchannyakh u Brytaniyi. Pro shcho hovoryly. URL: <https://insider.ua/korol-karl-iii-vidvidav-ukrainskih-vijskovih-u-trenuvalnomu-tabori-viltshir/> (In Ukrainian).
8. Krysachenko V., Bohdanovych H., Buzarov A., Dodonov R., Sorochuk L. (2025). «Ukrayina: dukhovno-praktychni vymiry yevrointehratsiyi: Kolektyvna monohrafiya. Kyiv: NDI ukrayinoznavstva KNU imeni Tarasa Shevchenka. 216 s. (In Ukrainian).
9. Lutsenko N. (2022). Ukrayina v «osoblyvykh vidnosynakh» SSHA ta Velykoyi Brytaniyi (2017–2021 rr.). Amerykans'ka istoriya ta polityka. № 14. S. 21-31. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ahp_2022_14_4 (In Ukrainian).
10. Operatsiya INTERFLEX. URL: <https://armyinform.com.ua/tag/operatsiya-interflex/> (In Ukrainian).
11. Orlyk V.V. (2022). «Hlobal'na Brytaniya v rozdilnomu sviti»: dosyahnennya ta perspektyvy. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2022-04/britaniya_140422.pdf (In Ukrainian).
12. Politychna bezpeka Ukrayiny: problema stabilizatsiyi politychnoho polya krayiny. Prohnozna otsinka, mekhanizmy zabezpechennya: Analitychna dopovid'. Kyiv: IPIEnD NAN Ukrayiny, 2024. 62 s. (In Ukrainian).
13. Politychna bezpeka Ukrayiny: problema stabilizatsiyi politychnoho polya krayiny. Prohnozna otsinka, mekhanizmy zabezpechennya : monohrafiya / za red. akademika NAN Ukrayiny O. O. Rafal's'koho, chl.-kor. NAN Ukrayiny O. M. Mayborody. Kyiv : IPIEnD im. I. F. Kurasa NAN Ukrayiny, 2024. 288 s. (In Ukrainian).
14. Politychna bezpeka Ukrayiny: problemy politychnoho i derzhavnohopravlinnya. Prohnozna otsinka, mekhanizmy zabezpechennya : analitychna zapyska. Kyiv : Instytut politychnykh i etnonatsional'nykh doslidzhen' im. I. F. Kurasa NAN Ukrayiny, 2023. 64 s. (In Ukrainian).
15. Sokolova V. (2017). Brytano-ukrayins'ki vidnosyny: evolyutsiya ta perspektyvy. Evropský politický a právní diskurz. Sv. 4, Vyd. 6. S. 45-52. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evrpol_2017_4_6_9 (In Ukrainian).
16. Stuzhuk YU. P. (2022). Spivrobitnytstvo Ukrayiny ta Velykoyi Brytaniyi v umovakh rosiys'ko-ukrayins'koyi viyny. Zbirnyk naukovykh

prats' Tsentru voyenno-stratehichnykh doslidzhen' Natsional'noho universytetu oborony Ukrayiny imeni Ivana Chernyakhovs'koho. № 2. S. 135-140. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpcvsd_2022_2_19 (In Ukrainian).

17. Uhoda pro politychne spivrobitnytstvo, vil'nu torhivlyu i stratehichne partnerstvo mizh Ukrayinoyu ta Spoluchenym Korolivstvom Velykoyi Brytaniyi i Pivnichnoyi Irlandiyi URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/826_001-20#Text (In Ukrainian).

18. Uhoda pro spivrobitnytstvo u sferi bezpeky mizh Ukrayinoyu ta Spoluchenym Korolivstvom Velykoyi Brytaniyi i Pivnichnoyi Irlandiyi. URL: <https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobitnictvo-u-sferi-bezpeki-mizh-ukrayinoyu-ta-88277> (In Ukrainian).

19. Uhoda pro storichne partnerstvo mizh Ukrayinoyu ta Spoluchenym Korolivstvom Velykoyi Brytaniyi i Pivnichnoyi Irlandiyi. URL: <https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-storichne-partnerstvo-mizh-ukrayinoyu-ta-spoluchen-95461> (In Ukrainian).

106

— 20. Ukrayins'ka derzhava. Vytoky. Istorychna evolyutsiya. Suchasnist'. Monohrafiya. K. : Vydavnychyy dim «ADEF-Ukrayina», 2024. 428 s. (In Ukrainian).

21. Cherevko O. (2023). Evolyutsiya ukrayins'ko-brytans'kykh vidnosyn v umovakh shyrokomasshtabnoyi ahresiyi Rosiyi proty Ukrayiny. Ukrayins'kyi istorychnyy zhurnal, 4 (571), 5-24. 22. Sherhin S.O. (2012). Paradyhmaľna evolyutsiya v politolohiyi mizhnarodnykh vidnosyn. Osvita rehionu (1). s. 132-146 (In Ukrainian).

22. Sherhin S.O. (2012). Paradyhmaľna evolyutsiya v politolohiyi mizhnarodnykh vidnosyn. Osvita rehionu (1). s. 132-146 (In Ukrainian).

23. Buzarov A. (2024). Evolution of military-political cooperation in the Ramstein format (2022-2024). URL: <http://apir.iir.edu.ua/index.php/apmv/article/view/3936/3586>

24. Emergency European Council on Ukraine: David Cameron's statement. URL: https://www.gov.uk/government/speeches/emergency-european-council-on-ukraine-david-camerons-statement?utm_source=chatgpt.com

25. Global Britain in a Competitive Age: the Integrated Review of Security, Defence, Development and Foreign Policy. URL: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/60644e4bd3bf7f0c91eababd/Global_Britain_in_a_Competitive_Age_the_Integrated_Review_of_Security_Defence_Development_and_Foreign_Policy.pdf

26. Ipsos Ukraine polling. URL: https://www.ipsos.com/sites/default/files/ct/news/documents/2025-02/Ipsos_Feb%2025_Ukraine_FINAL.pdf

27. Niblett R. (2022). Global Britain in a divided world. URL: <https://www.chathamhouse.org/2022/03/global-britain-divided-world>

28. Prime Minister's address to the nation on the Russian invasion of Ukraine: 24 February 2022. URL: <https://www.gov.uk/government/speeches/prime-ministers-address-to-the-nation-on-the-russian-invasion-of-ukraine-24-february-2022>

29. Rishi Sunak: It's our moral duty to seize Russian assets to help Ukraine. URL: <https://www.thetimes.com/business-money/economics/article/its-our-moral-duty-to-seize-russian-assets-to-help-ukraine-s3m6l23hk>

30. The King's message marking two years of conflict in Ukraine. URL: https://www.royal.uk/ukraine?utm_source=chatgpt.com

31. 'The story of 2022 is freedom fighting back' against aggression, UK Prime Minister Truss says in UN speech. URL: <https://news.un.org/en/story/2022/09/1127441>

32. UK PM Theresa May accuses Russia of meddling in election, cyber espionage. URL: <https://scroll.in/latest/857825/uk-pm-theresa-may-accuses-russia-of-meddling-in-election-cyber-espionage>

33. Ukraine. Keir Starmer Excerpts. URL: https://www.parliament.co.uk/mp/keir-starmer/debate/2025-03-03/commons/commons-chamber/Ukraine?utm_source=chatgpt.com

34. Waltz Kenneth N. (1959). *Man, the State, and War: A Theoretical Analysis*. New York: Columbia University Press. P. 263.